

© Foto: Theo Baart

Het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is het regime voor bescherming en waar mogelijk versterking en ontwikkeling van gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BPL is beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) en Provinciale Monumenten hebben een eigen regime en vallen daarom buiten het BPL-regime.

In het BPL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. In de ruimtelijke onderbouwing van een bestemmingsplan dat een ontwikkeling in het BPL mogelijk maakt, moet worden gemotiveerd dat de ter plaatse geldende kernkwaliteiten niet worden aangetast.

In lijn met de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:

1. Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
2. Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
3. Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen.

© Foto: Theo Baart

Het BPL Spaarnwoude en omgeving is een voornamelijk open (veen)polderlandschap tussen Haarlem en Amsterdam. De ontstaans- en ontginningsgeschiedenis is goed afleesbaar in het landschap, bijvoorbeeld aan de bochtige veenrivieren (Binnen- en Buiten) Liede en Spaarne, het verkavelings- en slotenpatroon van de veenweidepolders en de Spaarndammerdijk die door het gebied loopt. De Stelling van Amsterdam is met zijn forten en liniedijk ter hoogte van Spaarndam, Penningsveer en Haarlemmerliede prominent aanwezig in het landschap. De openheid van het gebied is een bijzondere waarde, zowel voor bewoners en recreanten, als voor weidevogels. Delen van het gebied rond de A9, rond de forten van de Stelling van Amsterdam en in de polders tussen Haarlem en de Ringvaart van de Haarlemmermeer zijn meer verdicht door opgaande beplanting. De recreatiegebieden Oosterbroek, Buitenhuisen en Houtrak (recreatiegebied Spaarnwoude), kennen een afwisseling van besloten bosgebieden, golfterreinen en open ruimtes.

© Foto: Theo Baart

Aan de zuid- en zuidoostzijde wordt het BPL Spaarnwoude en omgeving begrensd door de Ringvaart van de Haarlemmermeer en de spoorlijn Haarlem-Amsterdam. Aan de noordoost- en noordzijde wordt het gebied begrensd door het Noordzeekanaal en het Westelijk Havengebied van Amsterdam. De bebouwing van Velsbroek, Haarlem en Heemstede vormt de westelijke begrenzing. Het dorp Spaarnwoude ligt op een oostelijk gelegen strandwal. Het IJ, de veenrivieren het Spaarne en de Liede en het Haarlemmermeer zijn van grote invloed geweest op het ontstaan en de begrenzing van dit gebied. Een groot deel van het poldergebied is NNN. De Ag en een hoogspanningstracé lopen van noord naar zuid door het oostelijk deel van het gebied.

(Het BPL Spaarnwoude en omgeving maakt in het oosten deel uit van de ensemble Spaarnwoude en in het westen en zuiden van het ensemble Zuid-Kennemerland uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.)

© Foto: Theo Baart

© Foto: Theo Baart

© Foto: Theo Baart

In BPL Spaarnwoude en omgeving zijn in hoofdlijnen drie landschapstypen: het (veen)polderlandschap in het noordoostelijk en zuidelijk deel, het strandvlaktenlandschap in het noordwestelijk deel en het droogmakerijenlandschap aan de noordzijde. In het de Vereenigde Binnenpolder ligt de strandwal met het dorp Spaarnwoude als hoger deel in het landschap. Door een vergelijkbare manier van ontginnen zijn het verkavelingspatroon en grondgebruik (grasland) in beide landschapstypen nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Het onregelmatige en soms meer regelmatige strookverkavelingspatroon is sinds de middeleeuwen grotendeels onveranderd. Plaatselijk komt opgaande beplanting voor, onder andere ter hoogte van het Rottepolderplein. Het gebied is cultuurhistorisch van hoge tot zeer hoge waarde. De polders langs het IJ zijn ter plekke van recreatiegebied Spaarnwoude grotendeels getransformeerd. Op een aantal plekken, zoals in de het noordelijk deel van de Houtrakpolder, is het rechthoekige verkavelingspatroon van de oorspronkelijke open polders nog goed herkenbaar.

Beschrijving

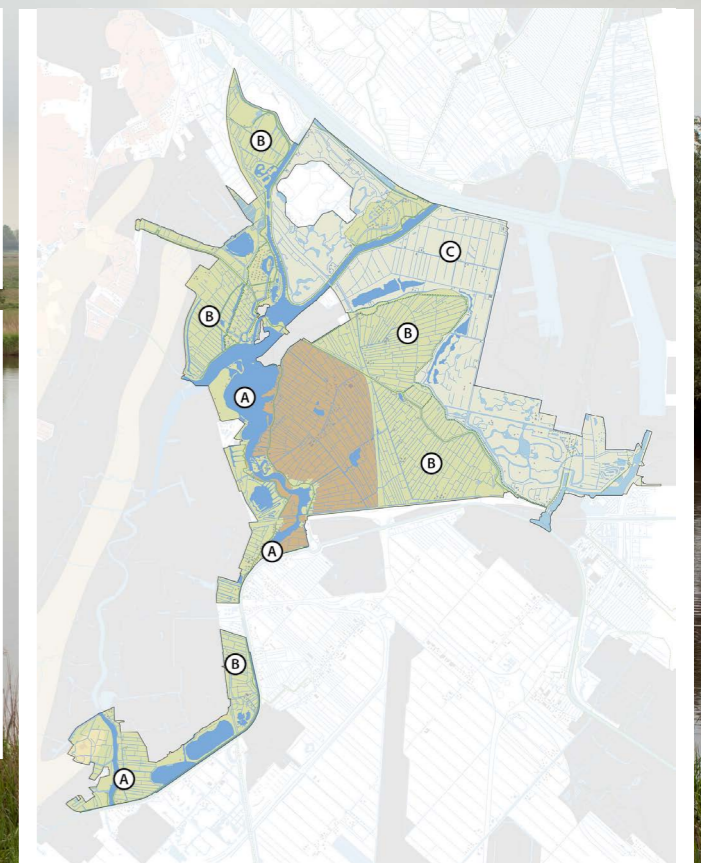
De strandwal Spaarnwoude en de omgeving daarvan is een mooi voorbeeld van een combinatie van aardkunde en cultuurhistorie: relictten van de meest landinwaarts gelegen Noordzeegrens in de vorm van de oudste strandwalresten van onze Noord-Hollandse kust die aan het oppervlak komen in een ontgonnen veenpolder (de Vereenigde Binnenpolder). De veenpolder is lokaal bedekt met klei of zand, met hier en daar nog voormalige veenputten als overblijfsel van de veenontginning. De wallen zijn zwaar aangetast en op één plaats op natuurlijke wijze doorbroken door het veenstroompje de Liede. In het omringende polderland liggen verder enkele inversiekreekruggen. De strandwal is lokaal bedekt met een laag klei, in de ondergrond bevindt zich veen.

De vorming van strandwallen en haakwallen aan de noordoostzijde, begon ca. 5000 jaar geleden. Daarna ontwikkelde de kust zich naar buiten, westwaarts. Het gebied is reeds eeuwen bewoond en omgeven door grote infrastructuurwerken (A9, A200, spoor Haarlem-Amsterdam). De strandwal is nog slechts deels intact. Enkele delen bevinden zich nog boven maaiveld, het gros onder maaiveld en meer naar het zuidenwesten onder de stad Haarlem.

De bodems zijn onderdeel van een eeuwen oud cultuurlandschap waar men 'moerdekken' en 'toemaakdekken' opracht ter verbetering van de grondkwaliteit (te vergelijken met de potstalmest van de Veluwe boerderijen). Er bevinden zich twee veenmeertjes binnen het gebied.

Interpretatie en toetsing

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk indien de leesbaarheid van de aardkundige kernkwaliteit in stand blijft. Dit betekent dat het bodemprofiel en reliëf (bijv. door activiteiten als heien, graven en egaliseren) niet significant mogen worden aangetast. Bij ruimtelijke ontwikkelingen die beroering tot een diepte van 1m onder maaiveld vergen is in beginsel geen sprake van aantasting van de aardkundige kernkwaliteit.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Aardkundige waarde: strandwal Spaarnwoude
- A. Veenrivieren en -plassen
- B. Onregelmatige en regelmatige strookverkaveling veenweidepolders
- C. Regelmatige rechthoekige verkaveling droogmakerijen (IJ-polders)

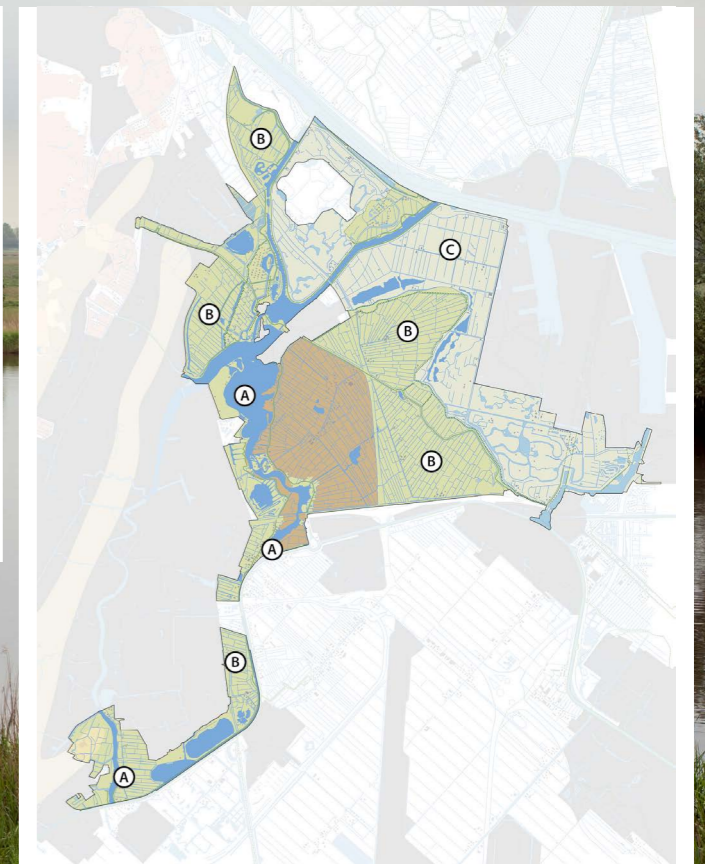
In BPL Spaarnwoude en omgeving zijn in hoofdlijnen drie landschapstypen: het (veen)polderlandschap in het noordoostelijk en zuidelijk deel, het strandvlaktenlandschap in het noordwestelijk deel en het droogmakerijenlandschap aan de noordzijde. In het de Vereenigde Binnenpolder ligt de strandwal met het dorp Spaarnwoude als hoger deel in het landschap. Door een vergelijkbare manier van ontginnen zijn het verkavelingspatroon en grondgebruik (grasland) in beide landschapstypen nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Het onregelmatige en soms meer regelmatige strookverkavelingspatroon is sinds de middeleeuwen grotendeels onveranderd. Plaatselijk komt opgaande beplanting voor, onder andere ter hoogte van het Rottepolderplein. Het gebied is cultuurhistorisch van hoge tot zeer hoge waarde. De polders langs het IJ zijn ter plekke van recreatiegebied Spaarnwoude grotendeels getransformeerd. Op een aantal plekken, zoals in de het noordelijk deel van de Houtrakpolder, is het rechthoekige verkavelingspatroon van de oorspronkelijke open polders nog goed herkenbaar.

Beschrijving

Het Spaarne en de (Binnen- en Buiten) Liede zijn veenrivieren waarvan het oorspronkelijke, bochtige verloop nog steeds goed zichtbaar is. Beide rivieren vormden aanvankelijk een verbinding met het Haarlemmermeer en het IJ. De veenplas Mooie Nel maakt hier onderdeel van uit. Kenmerkend zijn de grillige oevers en rietkragen.

Interpretatie en toetsing

De veenrivieren in het BPL Spaarnwoude en omgeving tonen de oorspronkelijke hoofdafwatering van het veengebied en volgen voor een belangrijk deel de oorspronkelijke loop. Deze waterlopen zijn onvervangbaar. De grillige structuur moet zichtbaar blijven. Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot het dempen of wijzigen van de waterloop zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Kleine oeveraanpassingen (zoals beschoeiing en steigers), mits niet over grote lengte, worden niet als een aantasting van deze kernkwaliteit beschouwd.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Aardkundige waarde: strandwal Spaarnwoude
- A. Veenrivieren en -plassen
- B. Onregelmatige en regelmatige strookverkaveling veenweidepolders
- C. Regelmatige rechthoekige verkaveling droogmakerijen (IJ-polders)

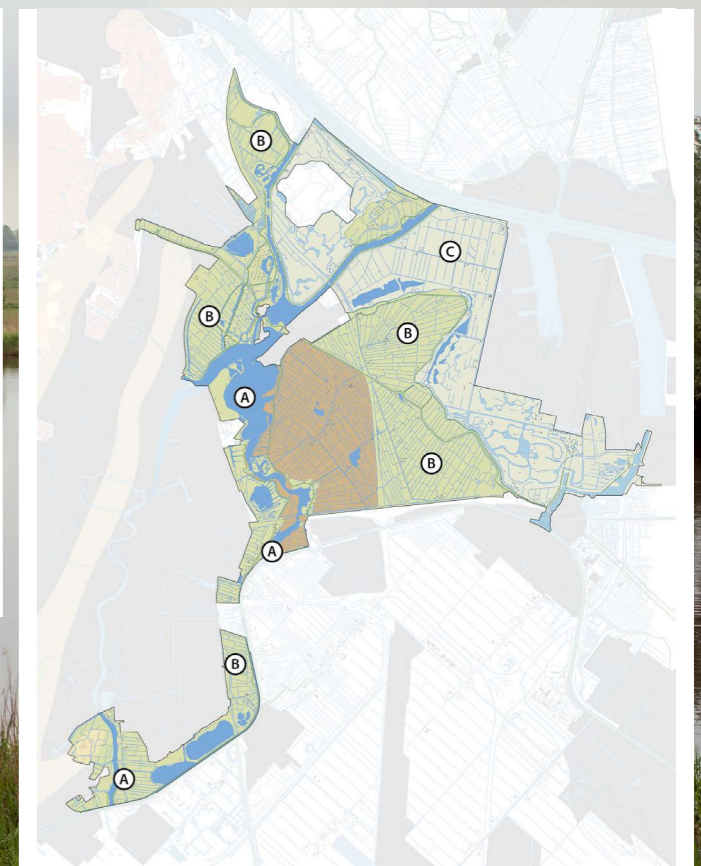
In BPL Spaarnwoude en omgeving zijn in hoofdlijnen drie landschapstypen: het (veen)polderlandschap in het noordoostelijk en zuidelijk deel, het strandvlaktenlandschap in het noordwestelijk deel en het droogmakerijenlandschap aan de noordzijde. In het de Vereenigde Binnenpolder ligt de strandwal met het dorp Spaarnwoude als hoger deel in het landschap. Door een vergelijkbare manier van ontginnen zijn het verkavelingspatroon en grondgebruik (grasland) in beide landschapstypen nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Het onregelmatige en soms meer regelmatige strookverkavelingspatroon is sinds de middeleeuwen grotendeels onveranderd. Plaatselijk komt opgaande beplanting voor, onder andere ter hoogte van het Rottepolderplein. Het gebied is cultuurhistorisch van hoge tot zeer hoge waarde. De polders langs het IJ zijn ter plekke van recreatiegebied Spaarnwoude grotendeels getransformeerd. Op een aantal plekken, zoals in de het noordelijk deel van de Houtrakpolder, is het rechthoekige verkavelingspatroon van de oorspronkelijke open polders nog goed herkenbaar.

Beschrijving

Het verkavelingspatroon en hieraan gekoppeld slotenpatroon in de veenweidepolders (inclusief de polders in de voormalige strandvlakte) in het BPL Spaarnwoude en omgeving dateert uit de middeleeuwen en is veelal nog intact. In het westelijk en zuidelijk deel heeft het strookverkavelingspatroon een regelmatig karakter. Omdat loodrecht vanaf de bochtige oever van het IJ en de Binnen Liede is verkaveld hebben de Uitlaagpolder en een deel van de Vereenigde Binnenpolder een kenmerkend uitwaaiierend en meer grillig verkavelingspatroon. Dat verkavelingspatroon vormt een groot contrast met het regelmatige, rechthoekige verkavelingspatroon van de oorspronkelijke IJ-polders. Dit is in het open noordelijke deel van de Houtrakpolder nog aanwezig is. Het verkavelingspatroon is ook nog deels herkenbaar in de bospercelen, waarbij de kavelsloten zijn gehandhaafd.

Interpretatie en toetsing

Het verkavelingspatroon van de veenweidepolders is eeuwenlang grotendeels onveranderd gebleven en maakt het landschap met haar geschiedenis zichtbaar. Deze kernkwaliteit is onvervangbaar. Ruimtelijke ontwikkelingen die het verkavelingspatroon in de veenweidepolders wijzigen of ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot het dempen en wijzigen van sloten en andere waterlopen, zijn in ieder geval een aantasting van deze kernkwaliteit. In de nog open delen van de Houtrakpolder worden ruimtelijke ontwikkelingen die uitgaan van het rechthoekig karakter van de verkaveling niet als een aantasting beschouwd.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Aardkundige waarde: strandwal Spaarnwoude
- A. Veenrivieren en -plassen
- B. Onregelmatige en regelmatige strookverkaveling veenweidepolders
- C. Regelmatige rechthoekige verkaveling droogmakerijen (IJ-polders)

De (veen)polders in BPL Spaarnwoude en omgeving kenmerken zich door een grote openheid. Door de ligging nabij het meer verdichte stedelijk gebied van Haarlem, Velsbroek en Heemstede, recreatiegebied Spaarnwoude en het Westelijk havengebied vormt deze openheid een groot contrast met de omgeving. Hierdoor wordt de openheid extra benadrukt en gewaardeerd. Mede door de openheid is het gebied aantrekkelijk voor recreatief medegebruik: fietsen en wandelen. Het gebied biedt goede omstandigheden voor weidevogels. In de winter zijn de natte graslanden en waterlopen een belangrijk overwinteringsgebied voor watervogels. De voormalige, grotendeels getransformeerde IJ-polders kenmerken zich voor een afwisseling van beboste delen, nog open delen en water.

Beschrijving

Het veenpolderlandschap heeft grotendeels een open karakter. In delen van het gebied is sprake van een meer verdicht landschap, onder meer door opgaande beplanting op percelen langs de A9. In de veenweidepolders zelf is slechts incidenteel sprake van opgaande weg- of andere beplanting. Op enkele boerderijen midden in het gebied na, liggend de meeste boerenerven op de strandwal van Spaarnwoude en langs de dijken en randen van het gebied. De waarde van de openheid wordt bepaald door de doorlopende open ruimte en de vergezichten die deze mogelijk maakt. Een deel van de open ruimtes maakt onderdeel uit van de oorspronkelijke schootsvelden aan de westzijde van de forten van de Stelling van Amsterdam. Vanaf de hoger gelegen dijken en vanaf polderwegen en vanuit linten als Haarlemmerliede en Spaarnwoude is goed zicht mogelijk op de openheid. De dijken worden dan ook veel gebruikt door fietsers en wandelaars. Ook vanaf de A9 kan de openheid goed worden beleefd.

Delen van de Hourakpolder en polder Oostbroek (nu Oosterbroek) hebben nog het oorspronkelijke open karakter. Voor het overige zijn deze polders verdicht met beplanting.

Interpretatie en toetsing

Het open polderlandschap van het BPL Spaarnwoude en omgeving is van grote waarde. De openheid is zeer kwetsbaar omdat in het vlakke land bijna elke ruimtelijke ingreep zichtbaar is. Ruimtelijke ontwikkelingen in het open landschap die leiden tot (verdere) verdichting of verrommeling zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Een uitzondering vormen bijvoorbeeld fietspaden, omdat die niet van invloed zijn op de openheid. Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot een hoge mate van verdichting in de linten vormen eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen op terreinen met een recreatieve functie zijn mogelijk ten behoeve van deze voorziening, mits deze ontwikkelingen landschappelijk zijn ingepast.

Openheid en ruimtebeleving

- ← Open ruimte en zichtlijnen
- Habitat voor weidevogels
- A. Afwisselend besloten en meer open, groene karakter recreatiegebied Spaarnwoude

De (veen)polders in BPL Spaarnwoude en omgeving kenmerken zich door een grote openheid. Door de ligging nabij het meer verdichte stedelijk gebied van Haarlem, Velsbroek en Heemstede, recreatiegebied Spaarnwoude en het Westelijk havengebied vormt deze openheid een groot contrast met de omgeving. Hierdoor wordt de openheid extra benadrukt en gewaardeerd. Mede door de openheid is het gebied aantrekkelijk voor recreatief medegebruik: fietsen en wandelen. Het gebied biedt goede omstandigheden voor weidevogels. In de winter zijn de natte graslanden en waterlopen een belangrijk overwinteringsgebied voor watervogels. De voormalige, grotendeels getransformeerde IJ-polders kenmerken zich voor een afwisseling van beboste delen, nog open delen en water.

Beschrijving

De delen van de IJ-polders die behoren tot recreatiegebied Spaarnwoude hebben afwisselend open en meer besloten, groen karakter. Op meerdere plekken zijn waterpartijen aanwezig. In het noordelijk deel van het recreatiegebied liggen aan weerszijden van de 'Kanobaan' ingesloten open ruimten die overzien kunnen worden vanaf de kunstmatige heuvels aan de zijde van het Noordzeekanaal. De westelijke open ruimte wordt gemarkeerd door een kunstwerk en een klimobject.

Interpretatie en toetsing

Ruimtelijke ontwikkelingen op terreinen met een recreatieve functie zijn mogelijk ten behoeve van deze voorziening, mits deze ontwikkelingen landschappelijk zijn ingepast.

Openheid en ruimtebeleving

- ← Open ruimte en zichtlijnen
- Habitat voor weidevogels
- A. Afwisselend besloten en meer open, groene karakter recreatiegebied Spaarnwoude

De (veen)polders in BPL Spaarnwoude en omgeving kenmerken zich door een grote openheid. Door de ligging nabij het meer verdichte stedelijk gebied van Haarlem, Velsbroek en Heemstede, recreatiegebied Spaarnwoude en het Westelijk havengebied vormt deze openheid een groot contrast met de omgeving. Hierdoor wordt de openheid extra benadrukt en gewaardeerd. Mede door de openheid is het gebied aantrekkelijk voor recreatief medegebruik: fietsen en wandelen. Het gebied biedt goede omstandigheden voor weidevogels. In de winter zijn de natte graslanden en waterlopen een belangrijk overwinteringsgebied voor watervogels. De voormalige, grotendeels getransformeerde IJ-polders kenmerken zich voor een afwisseling van beboste delen, nog open delen en water.

Beschrijving

Een deel van BPL Spaarnwoude en omgeving, ter hoogte van de Oud Spaarnammerpolder en in het westelijk deel van de Verenigde Binnepolder, is een geschikt habitat voor weidevogels. Dit gebied met (kruidenrijk) grasland wordt gekenmerkt door een relatief hoog grondwaterpeil, een hoge diversiteit in bodemleven en de aanwezigheid van microreliëf. Het microreliëf zorgt voor afwisseling in vochtigheidsgraad en daarmee variatie in vegetatie. Samen met het extensieve agrarisch gebruik, voldoende openheid rond de kerngebieden en de stilte (beperkte verstoring) biedt dit een ideale broedgelegenheid voor weidevogels. De kwaliteit voor weidevogels hangt nauw samen met het habitat voor weidevogels in de omgeving.

Interpretatie en toetsing

Het ideale habitat voor weidevogels heeft een combinatie van de volgende ruimtelijke sleutelfactoren: omvangrijke aaneengesloten gebieden gekenmerkt door openheid, het ontbreken van verstoring (door opgaande elementen, zoals bebouwing, beplanting en masten en door infrastructuur en activiteiten die geluid en onrust veroorzaken), de aanwezigheid van microreliëf, graslandareaal en een relatief hoog waterpeil. De aanwezigheid van deze combinatie van factoren in dit BPL is onvervangbaar. Kwetsbare weidevogelsoorten keren bij verstoring doorgaans niet terug.

Ruimtelijke ontwikkelingen die het habitat voor de weidevogels verkleinen zijn in beginsel een aantasting. Verstoring of het toevoegen van opgaande elementen die leiden tot een verkleining van het habitat, of ruimtelijke ontwikkelingen die een verslechtering van sleutelfactoren tot gevolg hebben zijn eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen die niet leiden tot extra verstoring van het habitat en waarbij de verstoring valt binnen de verstoringzone van bestaande elementen zoals bijvoorbeeld gebouwen en wegen, verkleinen het habitat niet. Ze worden daarom niet als aantasting van de kernkwaliteit beschouwd.

Openheid en ruimtebeleving

- ← Open ruimte en zichtlijnen
- Habitat voor weidevogels
- A. Afwisselend besloten en meer open, groene karakter recreatiegebied Spaarnwoude

De (voormalige) zeedijken in het gebied zijn belangrijke ruimtelijke dragers in het gebied. Ook de kanalen ter hoogte van recreatiegebied Spaarnwoude zijn ruimtelijke dragers. Datzelfde geldt voor de bebouwingslinten van Spaarnwoude, Haarlemmerliede, Spaarndam en Zuid-Schalkwijk.

Beschrijving

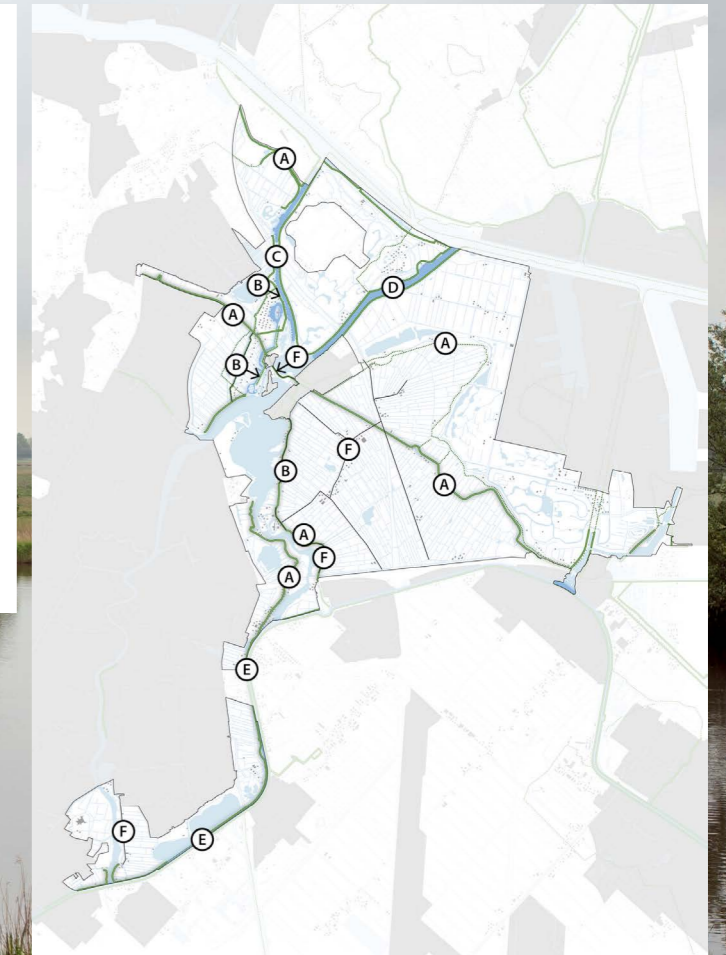
De Spaarndammerdijk midden in de openheid van het gebied is de meest opvallende dijk. Daarnaast zijn de Inlaagse Dijk rond de Inlaagpolder, de Velsers Dijk, de Lage Dijk aan de oostzijde van Mooie Nel en Binnen Liede en de Slaperdijk tussen Haarlem-Noord en Velsbroek ruimtelijke dragers. De Velsers Dijk en Lage Dijk zijn tevens liniedijken van de Stelling van Amsterdam.

Door de hoogte van de dijken zijn ze beeldbepalende en continue lijnen in het landschap. De dijken hebben een grillig tracé, mede door een aantal dijkdoorbraken en dijkherstel dat daarop volgde. Hier en daar komen plassen voor die ontstonden doordat het zeewater met grote kracht door de dijk stroomde. Een voorbeeld van een dergelijke 'braak' is de Morswaal of Kleine Braak ten oosten van de A9. De braken zijn onlosmakelijk verbonden met deze kernkwaliteit. De Slaperdijk maakt onderdeel uit van een NNN-verbinding tussen de duinen en de veenpolders.

Interpretatie en toetsing

De ontstaansgeschiedenis en de historisch ontstane vorm van de dijken zijn uniek en onvervangbaar. Ruimtelijke ontwikkelingen waarbij bijvoorbeeld het dijkprofiel wordt vergraven zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Dijkverbeteringen zijn mogelijk, mits de continue lijn en het herkenbare dijkprofiel niet aangetast worden.

De Stelling van Amsterdam is UNESCO Werelderfgoed en heeft een eigen beschermingsregime waaronder de liniedijk, de forten en ook de accessen en schootsvelden van de forten vallen. Ruimtelijke ontwikkelingen die niet passen binnen de regels van dit regime zijn een aantasting van de kernkwaliteit.

Ruimtelijke dragers

- A. (Zee)dijken
- B. Liniedijken
- C. Zijkanaal B.
- D. Zijkanaal C.
- E. Ringvaart Haarlemmermeer
- F. Bebouwingslinten

© Foto: Theo Baart

De (voormalige) zeedijken in het gebied zijn belangrijke ruimtelijke dragers in het gebied. Ook de kanalen ter hoogte van recreatiegebied Spaarnwoude zijn ruimtelijke dragers. Datzelfde geldt voor de bebouwingslinten van Spaarnwoude, Haarlemmerliede, Spaarndam en Zuid-Schalkwijk.

Beschrijving

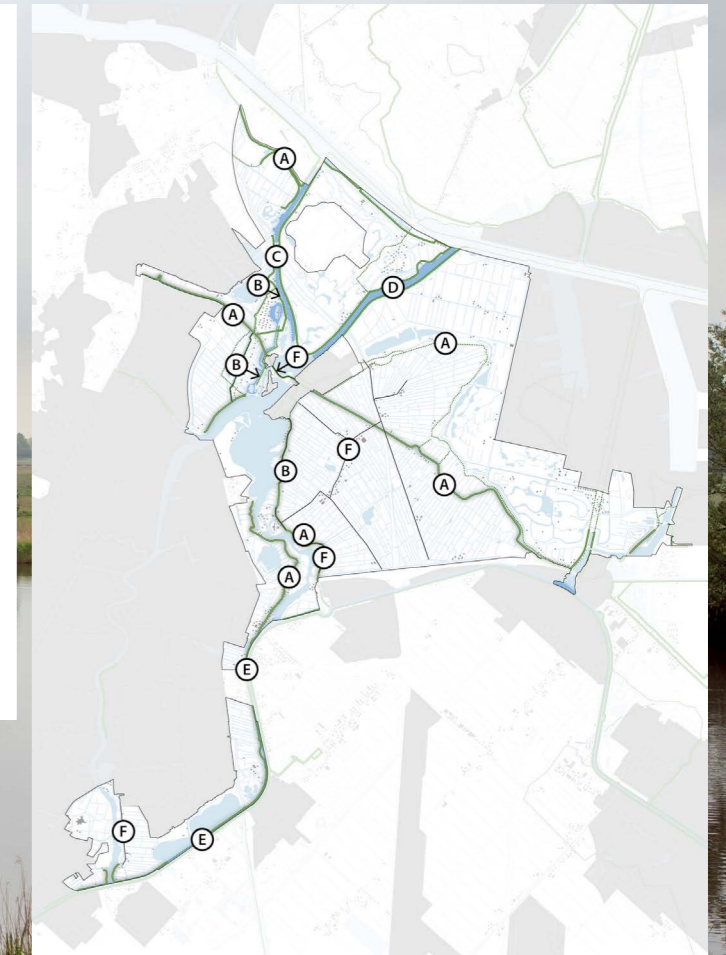
In recreatiegebied Spaarnwoude lopen twee kanalen: Zijkanaal B en Zijkanaal C. Zijkanaal C. is een vaarverbinding tussen Noordzeekanaal en de Grote Sluis in Spaarndam en verder richting het Spaarne. Het is tevens een belangrijke afwatering van het gemaal Spaarndam naar het Noordzeekanaal. Aan de noordwestzijde wordt de oever gevormd door de oorspronkelijke begrenzing van de veenlandtong van Polder Buitenhuizen. Ook zijkanaal B was een zijtak van het Noordzeekanaal richting Spaarndam. De westoever wordt gevormd door de oorspronkelijke begrenzing van polder Oostbroek en polder Westbroek, maar is door ontwikkelingen langs de oever minder goed herkenbaar. Als gevolg van afdamming aan de noordzijde in de jaren '60 is het kanaal niet meer met Noordzeekanaal verbonden. Bij de aanleg van de A9 is het kanaal doorsneden en zijn twee delen ontstaan. Langs beide oevers van het zuidelijk deel, dat nog wel in verbinding staat met Spaarndam, liggen veel woonarken. Het deel dat nu binnen recreatiegebied Spaarnwoude (de 'Kanobaan') wordt recreatief gebruikt. De kanalen zijn opvallende, langgerekte open ruimtes in het verder relatief verdichte gebied.

De Ringvaart/ringdijk van de Haarlemmermeer is een beeldbepalende structuur die de contrastrijke overgang markeert tussen de Haarlemmermeerpolder en de restanten van veenpolders in BPL Spaarnwoude en omgeving (zie voor een uitgebreidere beschrijving BPL Haarlemmermeer-Noord).

Interpretatie en toetsing

De kanalen geven uiting aan de ontginningsgeschiedenis en het (historische) gebruik van het landschap. Ringvaarten en ringdijken zijn waterstaatkundig, ruimtelijk en cultuurhistorisch waardevol voor Noord-Holland. Ze tonen de omtrek van de vroegere meren. De noordwestelijke oever van Zijkanaal C is historisch en ecologische waardevol.

Ruimtelijke ontwikkelingen waarbij bijvoorbeeld het dijkprofiel wordt vergraven of het water wordt gedempt zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Dijkverbeteringen zijn mogelijk, mits de continue lijn en het herkenbare dijkprofiel niet aangetast worden. Ruimtelijke ontwikkelingen langs Zijkanaal B die de samenhang en de herkenbaarheid van het oorspronkelijke kanaal versterken worden niet gezien als een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke dragers

- A. (Zee)dijken
- B. Liniedijken
- C. Zijkanaal B.
- D. Zijkanaal C.
- E. Ringvaart Haarlemmermeer
- F. Bebouwingslinten

© Foto: Theo Baart

De (voormalige) zeedijken in het gebied zijn belangrijke ruimtelijke dragers in het gebied. Ook de kanalen ter hoogte van recreatiegebied Spaarnwoude zijn ruimtelijke dragers. Datzelfde geldt voor de bebouwingslinten van Spaarnwoude, Haarlemmerliede, Spaarndam en Zuid-Schalkwijk.

Beschrijving

De bebouwingslinten zijn kenmerkende structuren in het landschap. Het relatief open bebouwingslint van het dorp Spaarnwoude ligt op een hoge strandwal en laat daarmee de oudste nog zichtbare sporen van bewoning zien in het veenpolderlandschap. Het lint bestaat uit één rij van individuele erven in een onregelmatig ritme aan beide kanten van de weg.

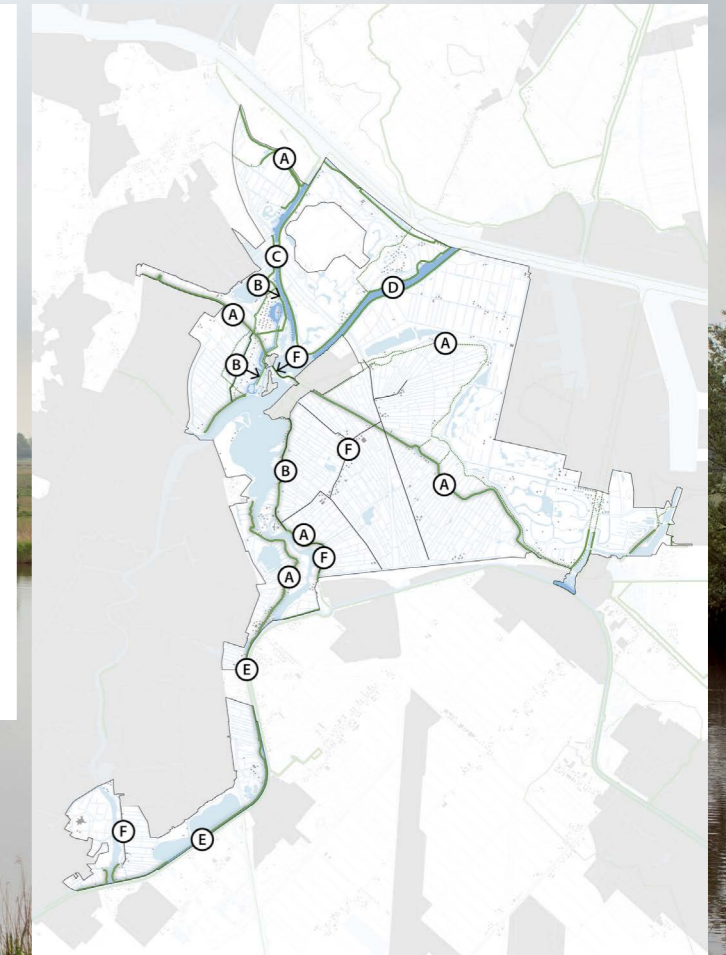
Haarlemmerliede is een lintvormig dijkdorp langs de Binnen Liede met bebouwing aan de polder- en waterzijde. Het lint is afwisselend breed en smal en heeft een karakteristiek bochtig verloop.

Spaarndam is als lintdorp ontstaan op en langs de dam die aansloot op de Spaarndammerdijk. Deze dam werd aangelegd om het Spaarne af te dammen en het achterland beter te beschermen tegen het water van het IJ. Spaarndam is de laatste decennia aan de oostzijde in de Houtrakpolder flink uitgebreid. Het oorspronkelijk lint is echter nog goed zichtbaar. Spaarndam is beschermd dorpsgezicht.

Langs het Spaarne tussen Heemstede en Haarlem ligt het bebouwingslint van het buurtschap Zuid Schalkwijk. Het afwisselend open en meer dichte lint heeft vooral bebouwing aan de waterzijde en in beperkte mate aan de polderzijde. Langs het jaagpad liggen woonboten.

Interpretatie en toetsing

De ontginningsgeschiedenis van het gebied heeft geresulteerd in een karakteristieke, relatief korte bebouwingslinten. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk mits er voldoende doorzichten in het lint blijven bestaan en zij zorgvuldig worden ingepast in de karakteristiek van het lint. Ruimtelijke ontwikkelingen die bestaande doorzichten volledig blokkeren zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Tweedelijnsbebouwing in de linten is ook een aantasting van de kernkwaliteit. Er is sprake van tweedelijns bebouwing als een nieuw gebouw niet ondergeschikt is aan het bestaande hoofdgebouw in het lint, als de ontsluiting van bebouwing parallel aan het lint gelegd wordt of wanneer bebouwing langs een nieuwe dwarsweg wordt ontwikkeld en 'hofjes' worden gecreëerd.

Ruimtelijke dragers

- A. (Zee)dijken
- B. Liniedijken
- C. Zijkanaal B.
- D. Zijkanaal C.
- E. Ringvaart Haarlemmermeer
- F. Bebouwingslinten

© Foto: Theo Baart